



Na snímku Tomáše Čvančary (od leva) Norbert Lichý, Dana Zaoralová a Miroslav Čížek

Brecht v podání bezručovců

# Maloměšťáková svatba

Zvolit si dnes k inscenování některou z her tak jednoznačně světónázorově orientovaného dramatika, jakým byl geniální Němec Bertolt Brecht, znamená mít k tomu opravdu pádný důvod. Zdá se, že zenit až okázalého zájmu, jaký byl jeho dílu proječován, byl již rozhodně překročen, ale přesto mnohé jeho hry by nebylo moudré – už z jakýchkoliv důvodů – jen tak lehkomyšlně odkládat „do starého železa“. Jedna z jeho raných her „MALOMĚŠŤÁKOVA SVATBA“ patří mezi ně. Proto není divu, že neušla pozornosti režiséra Josefa Janíka v Divadle Petra Bezruče v Ostravě, kterého vždy stále znovu provokuje k jevištěně působivému pranýřování právě ono věčné téma

přízemnosti a sobeckého patlání té čapkovsky hovníválské kuličky plytké měšťácké existence. V průběhu sezón měl k tomu příležitost již v řadě inscenací. Tentokrát téma pojednal jako jakousi kolektivní vivisekci. Nepotlačil komickou rovinu představení, to rozhodně ne. (Těžko však očekávat nezávaznou legraci při demonstraci tak odpudivé čeledi druhu zvaného „homo sapiens“.) Výtvarnice Marta Roszkopfová v duchu tohoto přístupu koncentrovala jevištní dění k bílému oválu svatební tabule (nutně se nabízí metafora pitevního stolu), obklopené nábytkem „vlastnoručně“ vyrobeným svými majiteli. Dokonalou lahůdkou pro oko diváka jsou perfektní kostýmy, hýřící barvami i banalitou. Významně napomáhají hercům k vytvoření potřebné atmosféry. A ti naplňují režisérovu představu v míře, odpovídající stupni akceptování brechtovského požadavku epického divadla, kdy představitel si udržuje odstup od ztvárňované postavy a při svém výkonu ji vlastně zároveň i komentuje.

V tomto směru si nejeffektivněji

vede Kostas Zerdalogu. Jeho Manžel je ten typ tichošlápských měšťáků, ze kterých se v úrodném humusu příležitosti pak rychle rodí ti „sturmbahn... a jiní führeři“. Je to intelektuálně promyšlený a přesvědčivý výkon. Rovněž Daniel Zaoral, úspěšně debutující v DPB svou rolí Ženichova přítele, prokazuje smysl pro potřebnou míru kreativní stylizace. Stejně jako Norbert Lichý (Ženich) či Dana Zaoralová (Nevěsta). Tradičněji jsou více psychologicky motivovány ostatní výkony. Dochází tím k určitému narušení čistoty stylu, jisté estetické mesalianci, neohrožuje to však přesvědčivost konečného resumé svébytné umělecké výpovědi. Divák se rád nechá strhnout tvárným herectvím Miloše Čízka (Nevěstic otec), expresivitou Danuše Ondráčkové (Žena) nebo účinnou parodií v pěveckých vstupech Kateřiny Krejčí (Ženichova matka). Noneto účinkujících svými party zdárně doplňují Markéta Pyšová (Nevěstina sestra) a Ivo Hrbáč (Mladý muž). Hraje se v překladu R. Vápeníka (hudba: H. D. Hosally, texty písní: L. Kundera).

JÍŘÍ GORDON

*Brecht na scéně Divadla P. Bezruče*

# Maloměšťákova svatba v premiéře

Divadlo Petra Bezruče připravilo v režii Josefa Janíka (scénická výprava: Marta Roszkopfová, hudba: H. D. Hosally) jedno z děl autora, který svého času byl na scénách po celém světě velmi častým hostem, aby v posledních letech se objevoval již zřídka – BERTOLTA BRECHTA. Hraje se hra z raného období jeho uměleckého vývoje „MALOMĚŠŤÁKOVA SVATBA“, v překladu Rudolfa Vápeníka (texty písní Ludvík Kundera). Bohužel stále aktuální téma zruďného maloměšťáckého přístupu ke světu a k životu rozehrává zde tento geniální dramatik v jeho působivém stylu epického divadla. V sarkastickém šklebu nás nechá nahlédnout do maloměšťákovy „kuchyně“

rozehráním dění na oslavě svatby dvou mladých lidí, aby při tom demonstroval odpudivost přízemního života bez vzletu a duchovního rozměru.

V inscenaci – jejíž premiéra se koná v Divadle Petra Bezruče (Ostrava 1, tř. 28. října 120) v pátek 5. března 1993 v 19 hodin – hrají Norbert Lichý a Dana Zaoralová, K. Krejčí, M. Čížek, D. Ondráčková, K. Zerdaloglu, M. Pyšová, I. Hrbáč. V roli Ženichova přítele se poprvé po přechodu z činohry SDO představí v novém angažmá Daniel Zaoral.

Nad premiérou převzal společenský patronát starosta Moravské Ostravy-Prívouzu ing. Radim Chytka. (lk)

*Svatba 19.3.č. 52.0.6/4.3.1993*

# Hlediště bez angažmá

Více než dvacet let ostravské Divadlo Petra Bezruče ctí poetiku groteskní často namíchaného s absurditou. V herectví preferuje nepsychologické postupy (budování vyostřeného typu, odstup herce od postavy, v kostýmu a masce se uplatňuje symbol nebo metafora místo životní či historické pravděpodobnosti) a v pohledu na svět převládá ostře kritické vidění. Oba kmenoví režiséři se liší jen ve způsobech vyjadřování: Josef Janík je temperamentnější, nelitostnější a žlučovitější, Pavel Palouš pozoruje život s převahou intelektuála „nad věcí“, někdy s jistou divadelní hravostí, někdy s až povýšeně působící blazeovaností. Věřu, ani za komunistů si mládežnické publikum u Bezručů mnoho historického optimismu neužilo...

Právě tak na Brechtově *Maloměšťákově svatbě*. Josef Janík stíhá nelitostným výsměchem všechny postavy bez rozdílu a nenechá jim ani náznak lidsky přijatelného rysu: všichni jsou hluchí, hloupi a namyšlení, s kolosální trapností se pod nimi hrouť svépomocně zhotovené židle, divan, stůl a skříň, k sobě se chovají úplně nemožně, chaotické sexuální vztahy mezi sebou navazují mechanic-

ky bez zjevné motivace. Trapnost je základní estetickou kvalitou představení, její vršení hlavním dramatickým principem. Ten se však rychle mění ve stereotyp, který sotva udrží diváka v pozornosti půldruhé hodiny – gradace významů, stupňování temporytmu či překvapivá pointa tu nemají mnoho prostoru. Jen snad na dvou místech divák zbystří. To když v opileckém výstupu manžel krásné Ženy (Kostas Zerdalolu) odloží masku společenských ohledů a v půvabné směsici komického a smutného odhalí své prázdné a zároveň zoufalé nitro. A pak během dialogu novomanželů (Norbert Lichý a Dana Zaoralová), když osamějí po rozmetání společenského lesku – to zejména díky Ženichovi, jenž suše glosuje situaci. Tragické prozření po vyčerpávající hádce, když si novomanželé uvědomí svou ubohost, však proběhne bez hlubšího zasažení hlediště – je to prostě v textu.

Za ta léta si Josef Janík podobným způsobem a často „vyřizoval účty“ s praštěnými policajty, nadutými vojáky, hloupými panovníky a šéfy, nemravnými prostitutkami, koupenny revolucionáři, pokryteckými měšťáky. Je to razantní, srozumitel-

né, má to svoji poetiku, ale je to až příliš často divadelně schematické, málo produktivní a časem stereotypní, zejména v herectví. Navíc se za tím schovává venkoncem příjemná dualita „oni – my“. Oni jsou hloupi, my samozřejmě ne, oni to nevědí, my se jim za to vysmějeme. „My“ ovšem hrajeme (sedíme) v divadle a „oni“ jsou někde venku – takže imaginárnost se na jevišti bezpečně projevuje všeobecností postav a v hledišti naprostou neškodností takového divadla. Generačně představují nebohé postavy Maloměšťákovy svatby, kterým se přicházíme vysmát, mládí a středňáky, ale je to dáno jen věkem herců, případný záměr není nijak naznačen a rozveden. Představení se nás nedotkne, neboť o nás se nehraje, v představení nejsme nijak zaangažováni.

Přítomnost prostorové řešení možnost citlivého a fungujícího přiblížení jeviště a hlediště nabízí. Hraje se uprostřed bývalé zkušebny v Blaníku, přičemž vystupující postupně pro diváky obklopují hrací prostor ze tří stran. Účastníci svatební hostiny nastupují (za plného světla) vchodem, kterým před chvílí prošli diváci. Mezi herce se dokonce zamíchalo i několik opozdilých diváků, kteří tak zaujímali svá místa zároveň s herci (pravděpodobně jen dráždivě hravá náhoda). Zatímco na začátku diváci přicházejí kolem nablýskaného stolu připraveného k hostině, po představení se tlačí do šaten prosto-

rem poznamenaným malou katastrofou. Vyhýbají se rozbitému a převrácenému nábytku, pod nohama jim skřípou zbytky rozbité vázy – přesvědčují se o ničivé síle světa maloměšťáctví. Herecky se však představení brzy uzavírá do sebe, přirozený kontakt mezi hercem a divákem není. Když třeba Žena (Danuše Ondráčková) během představení usedne mezi diváky či ocvočkovaný Jeho přítel (Daniel Zoral) v šesté řadě obtěžuje rudnoucí slečnu, je to už bez žádoucího efektu, ba spíše přítěží.

Divadlo Petra Bezruče se před nějakým časem přestěhovalo z Domu kultury Vítkovic do zmíněné zkušebny v Blaníku. Je tu divadelní prostor poskytující možnosti pěstování méně tradičního divadla, které by mohlo a mělo přitahovat zejména mládež. Komorní hlediště s asi sto dvaceti místy však je málokdy zaplněno. Vystačí divadlo i nadále s tím, co vytrvale pěstovalo v posledním dvacetiletí? K Bezručům přichází na hostování Vladimír Morávek, mladý, leč již dostatečně známý brněnský režisér. Že by se Divadlo Petra Bezruče začalo otevírat?

JIRÍ ŠTEFANIDES

**Divadlo Petra Bezruče Ostrava – Bertolt Brecht: Maloměšťáková svatba. Překlad Rudolf Vápeník. Režie Josef Janík, výprava Marta Rozskopfová, texty písní Ludvík Kundera, hudební spolupráce Norbert Lichý. Premiéra 5. března 1993.**